363.

ORATIO

IN EXEQVIIS GREGORII XIII. PONT. MAX.

A Stephano Tuccio Sacerdote Societatis Iesu habita in Vaticano ad Sacrum Collegium, XV. Kal. Maij. M.D.LXXXV.

EX AVCTORITATE SVPERIORVM.

ROMAE,

Apud Franciscum Zanettum.

M.D. LXXXV.

TSI GREGORIVS XIII. ob præclara Pontificatus sui monumenta, Patres amplissimi, ita superstes adhuc & in mortaliũ animis, & in concilio viuit immortalium, vt ex hac funeris pompa, velut ex aromatum sylua, non tã mortalitatis, quàm immortalitatis odores efflari videantur: hic tamen publicus lugentis Ecclesiæ tãquã viduæ squalor, Antistitũ pullæ vestes, Vrbis iustitiũ, populi mœror, lugubres cantus, Cenotaphij moles, sepulchrales faces, atrati parietes, atq. aræ obturbant aciẽ oculorũ: & faustę quantũ acclamationis ac lætitię rerũ gestarum gloria, & æternitatis lux, qua nunc, vt piè sperandũ est, ille perfruitur, exigunt: tantum hæc mœsti consessus vestri noua forma, & Parentis optimi desiderium Oratorem angunt, dicentem retardant, acclamãtem frangunt, pectus effodiunt gratulantis. Verùm me ipse redarguo, & animum, qui subinde recurrit ad funus, ad panegyricũ reuoco, vt non tam lamentationi, quàm laudationi deseruiat. Nam & vobis, Principes illustrissimi, pium quidẽ est lugere demortuum; audire verò, quæ vos imitari deceat, salutare: & Deo O. M. earum rerum, quas ipse Gregorij opera gessit, commemoratio, quàm fletus noster, gloriosior. Dum enim Gregoriũ collaudamus, Dei benignitatem prædicamus, ac numen; non solum, quòd fessum iam annis Pontificem ad beatæ vitæ tranquillitatem ex hac colluuione, & ærumnis euocarit, sed multo etiam magis, quòd in nostræ memoriæ Gregorio Gregorij Magni formam atque imaginem effinxerit, nec paucas eius expresserit virtutes: vt quarum memoria vetustate consenuerat, & nouo Pastore reflorescere, & futuris Ecclesiæ Romanæ Pastoribus præluceret. De ijs Gregorij laudibus dicere dum cogito, mirari satis non possum, ex tot eximijs oratoribus, quibus & Vrbs, & aulæ vestræ clarescũt, me vnum fuisse delectum, qui quantam præstare possum Gregorij celebrandi voluntatem ac studium, non solum

publico Ecclesiæ nomine, sed priuato etiam Societatis nostræ, de qua semper ille optime meritus est; tantum, ne illius amplitudini nihil magis, quàm infantia laudatoris officiat, pertimesco. Illud quidem me recreat, ac reficit, quòd eius res gestæ tám illustres, ac peruagatæ sunt, tamque sua ipsæ luce splendescunt, vt non tam amplificandi, quam percensendi, nec exornantis, sed indicantis munus exposcant.

Verùm vnde primùm hæc mea proficiscetur oratio? Nihil hìc de Gregorij adolescentis ingenio, atque indole, quæ perinde ac ver nouum, reliquæ vitæ prouentum denuntiauit vberrimum. Nihil de bene morata iuuentute, de egregia Iurisprudentia, de Bononiensis academiæ magisterio. Nihil de constantiore iam ætate, quam per medias laudes quasi quadrigis vehentem & vrbs Roma gradatim ad honorum omnium, ac publicorum munerũ functiones euexit: & Apostolicæ sedis Legati, cum irent ad Reges, in suo studuerunt habere comitatu. Porrò quid attinet exornare dicẽdo egregiam eius operam in Decretis Tridentinæ Synodi conformandis, idque tam Pauli III. quàm Pij IIII. Pontificatu? quo præclaro ad eum delato munere, quid de Gregorio Tridentini Patres sentirent, facile declaratum est. Quid, quanta omniũ approbatione, quanta celsioris adhuc dignitatis spe ac præsagitione diuina in purpuratorum Patrum ordinem à Pio IIII. non minus auspicatò, quàm sapienter sit relatus: à quo etiam Legatus ad Hispaniarum Regem missus, quã insigne fuerit sui ordinis hominib. virtutis, antiquitatis, prudentiæ documentum, adhuc prædicant, & admirantur Hispani. Nam fidem, integritatẽ, solertiam suam quãtum is Romanæ curiæ probarit, testatum satis esse voluere duo Pij Pontifices IIII. & V. cùm Apostolicis illum litteris, quæ Breuia nominantur, obsignãdis præfecerunt. His instructus artibus, his munitus præsidijs, quid mirum est, si vestrum omnium maiore ne dicam consensione, an ce-

lerítate

leritate renuntiatus Pont. Max. antè populi totius præiudicio, quàm vestris suffragiis: prius omnium votis, & cla moribus, quàm comitiis, summo dignus Sacerdotio declaratur? Quanta, Deus immortalis, tūc fuit Romæ plaudētis hilaritas? Quàm effusa omnium ordinum voluptas? Quàm illustre quasi signum gētibus vniuersis ad bene de omni Republica sperādum videbatur esse sublatum? Neque spem fefellit Gregorius: cœpit in omnes Ecclesiæ partes excubare, vt quod nouo nomine præseferebat, id certis rerum, ac factorum firmaret euentis. Animaduertebat eorum, quorum gerebat curam, alios ab Ecclesiæ le gibus, ac disciplina desciuisse: alios esse quidem orthodoxæ fidei cultores, sed in morū, ac vitæ rationibus claudica re. Has vtrasq. sui gregis partes complexus instititit peruigilare prouidus Pastor; sua singulis vel medicamenta, vel pabula ne deessent. Ac primùm quàm incensis semper stu dijs contendit oues, quæ à veræ Religionis septis aberrabant, in ouile suis, si potuisset, humeris reportare? Vidit ab alijs armorum motus ad hæreticorum impietatem profligandam sæpè tentatos plus cladis retulisse, quàm prædæ; & diuturnitate, vel inauspicato exitu bellorum non magis hostiles, quàm Christianas opes accisas. Itaq. pugnandi rationem aliam sibi putauit ineundam: parcen dum armis, ad probitatis, & eruditionis præsidia confugiendum: non telis, ac machinis, sed sapientia decernendum: non externum militem conscribendum, qui in impiorum castra cataphractus inuaderet, sed e transfugarū parentum domibus, ac complexu abstrahendos adolescē-tes, qui credendi, viuendiq. optimis legibus instituti cum suis ipsi postea ciuibus, gentilibus, necessarijs pedem non vulnerando, sed bene viuendo, disputandoq. conferrēt; vt quos neq. cēturio, neq. turma valeret, sapiens, ac pius Sa cerdos debellaret: & quò gladius nō posset, penetraret oratio. O admirabilē viri sapientiā; o inuētum salutare. Fremat, licet, Lutherus; insaniat Caluinus; debacchetur Zuin

glius: ferruminent Centurias: aliud cudant Euangelium: nouos inuehant Christos: vnus vos lacerat, ò nocturni prædones, vnus vos cruentat Gregorius: & excitatis per Germaniam, Galliam, Sarmatiam, Pannoniam iuuenum Seminarijs, tanquam aggeribus fidei, vias vestris satellitijs intercludit, vestris vos implicat retibus: & intra fines, ac parietes vestros vestris vos liberis, vestris vos alumnis oppugnat. Neque verò vnum ille vel alterum vobis opposuit propugnaculum, sed suum singulis pene gentibus exstruxit; Prutenis, & Suecis Bransbergense, Vilnense Lituanis, Bohemis Pragense, Morauis Olomucense, Austriacis Viennense, Graecense Stiriacis, Dilinganum Germanis, Fuld nse Saxonibus, Mussipontanum Scotis, & Hibernis, H el uetijs Mediolanense, Britanis Rhemense, Claudiopolitanum Transyluanis. Sed quid ego tam longinqua commemoro? Quot in Vrbe videris contubernalium iuuenum Collegia, tanquam Religionis arces, ad quas externæ gentes quotidie ex Oceano, ex Alpibus, ex Peloponneso, ex Synagoga, ex Palæstina confugiunt? O te felicem Gregorium: quoties vel vrbem, vel orbem terrarum spectabis è cœlo, toties de alumnorum tuorum domicilijs, toties de castris tuis aduersus Madian & Amalech, toties de singulari sapientia tua cogitabis: qua non solum ætatis nostræ portēta, sed priscos etiam Nestorios, Eutycheres, Dioscoros, Seueros Oriente pene toto persecutus es, dimissis Alexandriam, Antiochiam, Hierosolymam, Constātinopolim, & in vrbes alias legationibus: quibus lacessiti sunt ad pugnam Monophysitæ; inuitati ad renouandum priscum fœdus Armenij: Græci, ac Maronitæ ad Romani cæli cultum ac mores euocati: Subalpinæ gētes excultæ: Suetiæ Rex sui muneris, ac Religionis admonitus: Dalmatis, & Epirotis Christiana pietas, quæ multis iacebat locis, restituta. Hæc cum recordabere Sanctissime Pontifex, tuæ non parum liberalitati, ac prouidentię gratulabere: & Pontificibus alijs, quæ sint boni

Pontifi-

Pontificis partes tanquam viuus ac ſpirans interpretabere de ſepulchro. Verùm longius, quàm voluiſſem, dicendo progreſſus ſum in ijs, quæ contra Religionis oppugnatores acta ſunt: ad Catholicorum nunc res accedamus. Mitto, quàm multa, quæ ſiue populi, ſiue Cleri vitio dilapſa iam defluxerant, nouis curauerit decretis, ac ſeueris legibus vincienda. Mitto & Pontificij Iuris, cuius vt erat conſultiſſimus, ita fuit & in candorem priſtinum reſtitutor: & œcumenicorum Conciliorum, Tridentini præſertim, auctoritatem in rebus gerendis, Eccleſiaq. adminiſtranda ſartam tectam quam caſte, integreq. conſeruarit. Mitto, quot ab illo iudicia grauiſſimis de rebus conſtituta, & multis ſiue temporum, ſiue cauſarum difficultatibus impedita, inſperato pene exitu concluſa ſint. Teſtes quamplurimi, Colonieſis in primis Archiepiſcopus, quem ſacrilegis inhiantem nuptijs, & aduerſus Imperiũ, ac Religionem non pauca molientem, Gregorij tum ſententia, tum ſubſidium ab Eccleſiæ gubernaculis deiecit: deiectum, in anguſtam compulit munitionem: inde verò profugientem, in terras vltimas exturbauit. Atque hæc iudiciorum ſunt, ac forenſis ſtrepitus: quid illa pacis ſtudia? Fuitne alius Pontifex vllus amantior concordiæ, aut diligentior publicæ quietis fundator? Gratulamur tam Genuenſium, quàm Melitenſium Equitum diſsidia, & ſimultates, quod malum in dies manabat latius, nec ſine aliarum gentium tumultu, æquiſſimò iure ſublatas? Suſtulit Gregorius. Admiramur Polonos inter, & Moſchos, homines ad armorum fragorem, ad perpetuas inter ſe diſſenſiones atque odia, ad mutuam internecionem natos, amicitiam ſtabili fœdere conciliatam? Conciliauit Gregorius. Lætamur tam diuturna pace per omnem Italiam, vt quæ creberrimis ardere bellis ad vaſtitatem vſque, ac ſolitudinem ſolebat, ad humanitatis cultum, & ad priſtinæ pietatis conſuetudinem reuocata videatur? Reuocauit Gregorius: qui cunctando maluit, ſi quid emerſerat

diſcor-

discordiarum, sedare, quàm eorum, quos adamabat vt Pater, fortunas ac salutem in discrimen adducere. Hæc fuit Gregorii mansuetudo, hic tranquillitatis amor, hæc quieta consilia. Sed quid ago, Patres Amplissimi? Laudationem hanc, quæ decurso iam spatio calcem videbat, vix dum è carceribus emissam animaduerto, cum cogitationē refero ad eorū multitudinē, quos ita Gregorij beneficia deuinxere, vt ei se nec minora, nec pauciorà, quàm parentib. accepta referre testentur. Vultis vniuersos hominum ordines, omnia publicarū rerū genera, quantū Gregorio debeant, percunctemur? Quid Vrbs Roma? Quantum nouis illa fontibus, basilicis, repertis atque insigni pompa translatis Diuorum corporibus, horreis, pōtibus, palatijs, gymnasiis, vijs, porticibus, quæ, tanquam rerum mutarum linguæ, Gregorij nomen in omnem loquentur æternitatem, in pristinum videtur excitata splendorem? Quid clarissimus, ac sacrosanctus Senatus vester, Patres amplissimi? Quanta Gregorij fuit cunctatió, quanta consiliorum tarditas, cum rei magnitudinem secum reputaret, in hominibus vestrum in ordinem cooptandis? Ab ijs verò, quos cooptauit, quantis laudū ornamentis, quā varijs virtutū luminib. Collegiū vestrū, velut cœlū syderib. illustratur? Et quidem si genus spectatur, agēte Gregorio consessus vester non Dynastarū modò, sed Regū etiam, ac Cæsarū sanguine purpurascit. Duo hæc maxima profecta sunt à Gregorio in Senatum vestrū beneficia, infrequens vsus aggregandi in Senatum, & sagax in aggregando delectus: digna plane, quæ reliquorum etiam Pontificum consuetudine sanciantur. Sed in percensendis, quibus ille beneficijs obstrinxit plerosque omnes, illud admiror, Gregorio non modo bene merendi nunquam voluntatē, sed ne fœlicitatem quidem defuisse, vt ad cursum incitatissimo, hoc etiam calcar diuinitus videatur admotum. Id quod cum cæteris ex rebus planū fit, tum ex eo, quòd in eius Pontificatum, stati temporis vertente curriculo,
incidit

incidit Iobeleum, religiosissima celebritas expiationum: quam effusis conuenarum centurijs frequentissimam, quanto ille Templorum apparatu, & expositis palàm Diuorum ossibus consecrauit? Quantum vijs siue aperiendis, siue sternendis, siue amplificandis honestauit? Quanta commeatus, annonæ, frugum omnium copiâ cumulauit? Quot institutis, religiosisque inuentis peregrinorum non aluit modò, sed inflammauit pietatem? Quanta Xenodochiorum, Sodalitatum, Sacerdotum, Optimatium sedulitate perfecit, vt ab ijs, qui ex quacunque cæli plaga conuenissent, nihil ad securitatem, nihil ad hospitium, nihil desideraretur ad victum? Ex quo non iniuria factum est, vt ab Vrbe recedentes externi, Romam gentium patriam, Apostolicam sedem, Matrem populorum, Gregorium autem verissimum omnium Parentē, dissimillimis quidem vocibus, simillimis verò sententijs prædicarent. Vetera sunt hæc, dicet aliquis. Quid recens illud Gregorianæ felicitatis exemplum? Ab insulis Iaponijs; quarum propter disiunctissima terrarum, ac maris interualla vix nomen ad Romanas aures peruenerat, missa est officij, & obsequij causa ad Gregorium Pont. Max. sub extremum pene sui sacerdotij diem illustris & prima post Christi principatum, ac hierarchiam, legatio, hoc est, Iuuenes duo Regiæ stirpis, præclaræ indolis, eximiæ pietatis laude florentissimi. Quos vicissim quanta Gregorius complecteretur beneuolentia, cognoscere non ita pridē potuistis. Vidistis longæuum senem in Iaponiorum iuuenum complexus ruentem. Vidistis collacrymantem, cum primas ex remotissimis hortis Antipodum decerptas Deo fruges offeret. Vidistis apparatum, Antistites, pompam, vestium splēdorem, cæterasq. & honoris, & amoris significationes, vt acerbissimum tanti Parentis obitum adolescentes regij optimo iure complorent. Porrò quid miramur, in omnes terras Gregorij manasse beneficia? Ad cælum quoque (si dicere fas est) pertinuere. Solis, ac Lunæ cursus, quo annorum spatia, & festorum dierum vicissitudi-

ſitudines internoſcuntur, aſsidue à Mathematicis obſeruatus, frequenter agitatus in Synodis, à ſanctiſsimis Patribus non oſcitanter exploratus; fluctuare tamen nunquam deſijt, donec Gregorius inſignium Aſtronomorum opera, rogatiſq. Regnorũ, ac Rerumpublicarum ſentẽtijs, ita C. Iulij Cæſaris anno, & Nicenæ Synodi decreto ſequeſter intercurrit, vt indiſſolubili lege nobis cœli conuerſiones, & temporum, celebritatumq. recurſus, atque interualla conſtarent. O prouidentiam viri ſingularem, quæ non terras modo complexa eſt, ſed aſtrorum quoq. curſus ad Eccleſiæ vſum redegit, iuſſitque, vt ita loquar, cælum Chriſtianæ diſciplinæ ritibus deſeruire. Iam verò, ſi placet, orationem plus nimio vagantem deuocemus e cælo; & in Vrbem, Italiamq. retrahamus: in qua ſi Gregorianæ ſedulitatis, ac beneficentiæ monumẽta conquirantur, & voce præconis omnes, quos Gregorij liberalitas ſubleuauit, ſe prodere iubeantur, tendent manus continuo pupillorum, viduarum, ægrotantium, vinctorum, aduenarum, captiuorum greges, quorum nomina etiam deſcripta ſeruabat Gregorius, & velut amantiſſimus Pater alimenta, veſtes, hoſpitium, ſumptus in alias res, pro vt ſingulis opus erat, etiam non rogatus diuidebat. Hinc Vrbe tota collachrymatio pauperum, & velut ad commune funus eiulatio. Tendẽt virgines nubiles, & adoleſcentes ingenui: quorum illas a dedecore, ac maximis pudicitiæ periculis, collata in earum dotes pecunia, vindicauit: hos vero non paucos vel orbatos parentibus, vel euerſa patria profugos, dum recte litteris, ac moribus inſtituerẽtur, attributo reditu ſuſtentabat. Tendẽt & Neophytorũ domus, quam in Vrbe fundauit; & Dalmatæ, quos ad ædẽ Lauretanam, vt virtutum, doctrinarumq. ſtudiis vacarent, collocauit, ſpem gentis Illyricę, magna ſacerdotũ & inſcientia, & penuria laborantis. Tendent Religioſorum hominum familiæ, de quarum ſingulis ſi dicere non vacat: at mihi nequeo temperare, quin ſociorum meorũ omnium nomine, qui voces ſuas in mea vnius voce ſitas

eſſe

esse percupiunt, immortales agã gratias beneuolẽtissimo Parenti, cuius magnificentissimis decretis ornati sumus: tutela ac præsidio defensi: auctoritate communiti: ope, ac facultatibus recreati: & in hac pulcherrima orbis terrarum arce, ac domicilio, insigni extructo Gymnasio, longe plusquam mereremur, honestati: tandem multiplici beneficiorum genere subleuati per omnem Christianum orbem ad extremos vsque Indos, atque insulas Iaponias, ad quas etiam vel maximis dissitas locorum interstitijs Gregorianæ munificentiæ lux penetrauit, easq. Collegijs aliquot exornauit, & Seminarijs regiorum etiã puerorum. Misericordem Tabithæ industriam maiores nostri demirati sunt, quam & commendauit Apostolorum princeps, & viduæ prædicauere cõplures, eiq. vitam, atq. incolumitatem expositis eleemosynarũ pretijs redemere. At quantula hæc omnis benignitas est, si cum Gregoriana conferatur? Circumstent Gregorii tumulum, quos Gregorij solabatur ærarium: lachrymis, & precibus in cœlum fusis reponant gratiam, quam ab eis Gregorij largitas inijt pignore benefactorum. Quàm existimamus abunde, quàm luculẽter ac facile Gregorio Deum, Deiq. immortalitatem demerebunt tot puellarum conseruatus pudor, tot viduarum recreata solitudo, tot liberatio vinctorum, educatio tam multorum adolescentium, suscepta tot gentium patrocinia, tot deniq. martyrum triumphi? Martyrum, inquam. Quid enim aliud esse dicam tam Romanum, quàm Rhemense Anglorum domicilia, Gregorii cùm censibus, tùm consilijs instituta, quàm duo martyrũ Seminaria? vt in quo solo Gregorius Magnus Christianæ religionis sementem fecit, ex eodem Gregorius nõster gloriosissimã piorum messem, & vberẽ sanguinis vindemiã inter compedes, vngulas, scorpiones, equuleos, cruces, cæteraq. tormentorũ fulmina, ac tonitrua retulisse videatur. Aequũ enim fuit, vt Gregorij pontificatũ, quem institerant inferorũ furiæ veterũ rursus tyrannorũ immanitate, & procellis tanquã denuo nascentis Ecclesiæ perturbare,

turbare,eundẽ prępotens Deus priſca catholicorũ virtute, veteris patientiæ trophæis,antiquę fortitudinis monumẽtis,& clariſsimis Martyrũ victorijs illuſtraret. Te nũc appello Pont. Max. te, inquã,nobis quidẽ extinctũ,de cęlo tamẽ (vt religioſe opinamur)collucentẽ.Enauigaſti tã dem ex terrarũ Syrtibus,& vitæ huius ſcopulos præteruectus in optatiſſimo portu conquieſcis. Multa nobis reliquiſti,quæ collaudemus;multa,quę imitemur;laboris tolerantiã,indefeſſam operã in cognoſcẽdis tranſigẽdiſque negotijs, ſingulari comitate conditã grauitatẽ, amplificandae Religionis ſtudiũ, frugalitatẽ,parſimoniã, pietatẽ in orando Deo, in procurãdis ſacris aſſiduitatẽ, æquitatẽ iudiciorum, atq. innocentiã.Ego vero nihil admiror magis, quàm incredibilẽ tuã manſuetudinẽ nullis labefactatã offenſionibus, & inauditã in ſumma poteſtate rerũ omniũ moderationẽ animi,vt in tantæ dignitatis faſtigio nihilominus,quàm cũ priuatus ageres,intẽperantiã oderis,& inſolentiã,nullo ſacerdotij culmine,nullis adulatorum vocibus,nullo plauſu populi acclamantis elatus.Rebus,opinor,humanarũ ille imbecillitatẽ, fragilitatẽq. cogitabat, & adfuturũ aliquando extremũ diem,quo quicquid vſpiã honoris, gloriæ, celebritatis eſt, euaneſceret. Hæc ipſa vrbs, haec Baſilica Principis Apoſtolorum,hæc Patrum corona,qui Gregorium videre quondam, hexaphoris,aurata,& tanquã curuli ſella,ceteriſq. pontificiæ Maieſtatis inſignibus coruſcantẽ, ijdẽ per hoſce dies illũ viderunt exanimẽ, redactũ in aliorũ mortaliũ ordinẽ, in feretro iacentẽ, & de Pontificij celſitudine ſolij in pædores tumuli ſqualentis abiectũ.Hic exitus, hic occaſus eſt honorũ omniũ:ad hunc ſcopulũ quæcunq. admirãtur homines,illiſa frãguntur:in has tenebras, ac ſolitudinẽ redigendũ,quicquid in mortaliũ oculis eniteſcit. Continenter ac pie viuẽdi norma mors eſt: nec vitæ ſtadiũ recta decurrit,qui in ſtadij metas non defigit obtutum.Hæc laus, hic apex ſapientiæ eſt,ea viuentẽ appetere,quæ morienti forent appetenda.

FINIS.